

Patrycja Paula Gas
nr tel 789057941
email: patrycjapaulagas@kul.pl
shachraja@gmail.com

Kultura Borneo – łowcy głów w czasach globalizacji

Konwersatorium – 30 h

Skrócony opis: Kurs ma na celu zapoznanie studentów z kulturą Dajaków zamieszkujących indonezyjskie Borneo. Kładzie nacisk na zrozumienie procesów jawanizacji i globalizacji wpływających na zmiany w kulturze rodzimej wyspy. Konwersatorium ma charakter dyskusyjny, zapraszając do analizy i interpretacji wybranych zagadnień oraz umieszczenia ich w szerszej perspektywie. Dodatkowo poprzez technikę storytellingu aktywizuje studentów do wykorzystania i interpretacji mitologii dajackiej, pozwalając na zrozumienie procesu narracyjnego konstruowania rzeczywistości. Kurs opiera się na dwuletnich badaniach terenowych w Indonezji.

Pełny opis: Kurs ma na celu zapoznanie studentów z kulturą Dajaków zamieszkujących indonezyjskie Borneo. Kładzie nacisk na zrozumienie procesów jawanizacji i globalizacji wpływających na zmiany w kulturze rodzimej wyspy. Konwersatorium ma charakter dyskusyjny, zapraszając do analizy i interpretacji wybranych zagadnień oraz umieszczenia ich w szerszej perspektywie. Dodatkowo poprzez technikę storytellingu aktywizuje studentów do wykorzystania i interpretacji mitologii dajackiej, pozwalając na zrozumienie procesu narracyjnego konstruowania rzeczywistości. Kurs opiera się na dwuletnich badaniach terenowych w Indonezji.

W trakcie kursu będą realizowane poszczególne tematy:

1. Wprowadzenie do tematu, specyfika badań terenowych na Borneo.
2. Dajakowie na tle historii Indonezji
3. Kasar vs. Halus – różnice kulturowe między Dajakami i Jawajczykami
4. Grupy etniczne i tożsamość kolektywna Dajaków
5. Tjilik Riwut – pierwszy gubernator Kalimantanu Środkowego
6. Kaharingan – magia i religia Dajaków Ngaju
7. Mangayau i mandau – rytualne polowanie na głowy
8. Rumah betang – długie domy, tradycja i współczesność
9. Sztuka, muzyka i taniec – sandung, sapu i tari gantar
10. Alkohol, hazard i dzikie świnie – analiza kultury Dajaków przy pomocy teorii materializmu kulturowego Marvin Harris
11. Kulinaria i medycyna tradycyjna
12. Konflikty z Madurejczykami – przykład konfliktu w Sampicie w 2001 roku
13. Storytelling – przekazywanie tradycji w opowieściach
14. Współczesne rytuały przejścia u Dajaków Ngaju
15. Las jako źródło mocy. Praktyki wypalania, plantacje palmy oleistej i kuczuku
16. Z dżungli do miasta - proces urbanizacji Kalimantanu oraz jej skutki
17. Od umbut rotan do nasi goreng - jawanizacja na Kalimantanie
18. Od polowania na głowy do polowania na i-phony - globalizacja na Kalimantanie
19. Dajackość – autentyczna tożsamość czy hybryda kulturowa?

Dodatkowe aktywności w ramach kursu –

warsztaty sztuki opowiadania (storytelling) – poszerzanie kompetencji międzykulturowych za pomocą techniki storytellingu, odtwarzanie praktyki świętych opowieści w długich domach zapewniające praktyczne zapoznanie się z mitologią Dajaków Ngaju.

Literatura:

Baier M., *The Development of the Hindu Kaharingan Religion: A New Dayak Religion in Central Kalimantan*, „Anthropos”, Bd. 102, H. 2., Anthropos Institute, Sankt Augustin 2007, ss. 566-570

Gas, Patrycja P., *Dajakowie – wolni ludzie z Borneo. Analiza antropologiczna tożsamości zbiorowej Dajaków Ngaju w procesie jawanizacji i globalizacji*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2017

Harris M., *Krowy, świnie, wojny i czarownice. Zagadki kultury*, tł. Krystyna Szerer, Wydawnictwo Książnica, Katowice 2007

King, Victor T., *Culture and Identity: Some Borneo Comparisons*. Working Paper No 1, Institute of Asian Studies, Universiti Brunei Darussalam Gadong 2013

King, Victor T., *Some Preliminary Thoughts on Early Anthropology in Borneo*, [w:] *Borneo Studies in History, Society and Culture*, red. King, Victor T., Zawawi Ibrahim, Noor Hasharina Hassan, Institute of Asian Studies, Springer, Singapore 2017, ss. 15-34

King, Victor T., *Symbols of Social Differentiation: A Comparative Investigation of Signs, The Signified and Symbolic Meanings in Borneo*, „Anthropos”, Bd.80, H.1/3, Anthropos Institute, Wiedeń 1985, ss.125-152

King, Victor T., *The Sociology of Southeast Asia. Transformation in Developing Region*, University of Hawai'i Press, Honolulu 2007

Klinken, G., *Colonizing Borneo: State-Building and Ethnicity in Central Kalimantan*, „Indonesia”, No. 81, Southeast Asia Program Publications Cornell University, Ithaca, New York 2006

Klokke, A. H., *Fishing, hunting and headunting in the former culture of the Ngaju Dajak*, Borneo Research Council, ME Phillips 2004

Ricklef, M. C., *A History of Modern Indonesia Since c. 1200*, Third Edition, Stanford University Press, Stanford, California 2001

Riwut, Tj., *Manser Panatan Tatu Hiang. Menyelami Kekayaan Leluhur*, (red.) Nila Riwut, Wydawnictwo Pusakalima, Palangka Raya 2003.

Schiller, A., *Activism and Identities in an East Kalimantan Dayak Organization*, „The Journal of Asian Studies”, Vol. 66, nr 1, Association for Asian Studies, Ann Arbor MI 2007, ss. 66-95

Schiller, A., *Borneo Families in This Life and The Next. Adherents of Kaharingan Among The Ngaju Dayaks*, „Expedition Magazine”, UPENN, Pennsylvania 2007, ss. 7-14

Schiller A., *"Old" Religion in "New Order" Indonesia: Notes on Ethnicity and Religious Affiliation*, „Sociology of Religion”, Vol. 57, No. 4, Oxford University Press, Oxford 1996, ss. 409-417

Efekty kształcenia:

Wiedza:

1. Student zna podstawową literaturę oraz pojęcia dotyczące kultury Dajaków
2. Student potrafi zilustrować omawiane procesy zmian kulturowych podając adekwatne przykłady.
3. Student jest świadom istnienia różnorodnych źródeł oraz perspektyw w badaniach antropologicznych nad Dajakami.

4. Student zna różnice kulturowe między Jawajczykami i Dajakami.
5. Student potrafi wskazać przyczyny oraz konsekwencje wypalania lasów na Borneo.
6. Student potrafi podać przykłady jawanizacji oraz globalizacji wśród Dajaków, dokonać porównania z innymi grupami etnicznymi oraz odwołać się do poznanych teorii.

Umiejętności:

1. Umiejętność precyzyjnego formułowania wypowiedzi oraz efektywnych wystąpień publicznych
2. Umiejętność sprawnego prowadzenia dyskusji, argumentacji oraz odpierania kontrargumentów
3. Umiejętność czytania ze zrozumieniem oraz samodzielnej analizy tekstu naukowego
4. Umiejętność prowadzenia narracji tradycyjnej (storytelling)

Kompetencje:

1. Student posiada poszerzone kompetencje międzykulturowe na poziomie kognitywnym, afektywnym i praktycznym
2. Student posiada kompetencje społeczne współpracy w grupie

Metody dydaktyczne:

metody podające (wykłady informacyjne i problemowe), metody eksponujące (prezentacje multimedialne, filmy dokumentalne, materiały pochodzące z własnych badań terenowych), metody aktywizujące (dyskusja dydaktyczna, storytelling), metoda przewodniego tekstu

Metody i kryteria oceniania:

egzamin końcowy w formie testu jednokrotnego wyboru, obecność na zajęciach, aktywność w dyskusjach oraz storytellingu

Bilans punktów ECTS :

1 ECTS – aktywna obecność na konwersatorium

2 ECTS – przygotowanie do egzaminu